

Психічні процеси

Мета: ознайомити учнів з поняттями "мова", "пам'ять" та "навчання", видами навчання та пам'яті; розкрити вплив соціальних чинників на формування особистості; розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, уміння порівнювати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати інформацію, установлювати причинно-наслідкові зв'язки; виховувати дбайливе ставлення до власного здоров'я, товариські відносини, формувати науковий світогляд.

Обладнання: підручник, таблиці, мультимедійна презентація

Тип уроку: комбінований

Основні поняття: перша сигнальна система, друга сигнальна система, мова, мислення, свідомість, навчання, пам'ять, відтворення.

ХІД РОБОТИ:

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, усне опитування, перевірка таблиці(завдання попереднього уроку)

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 3

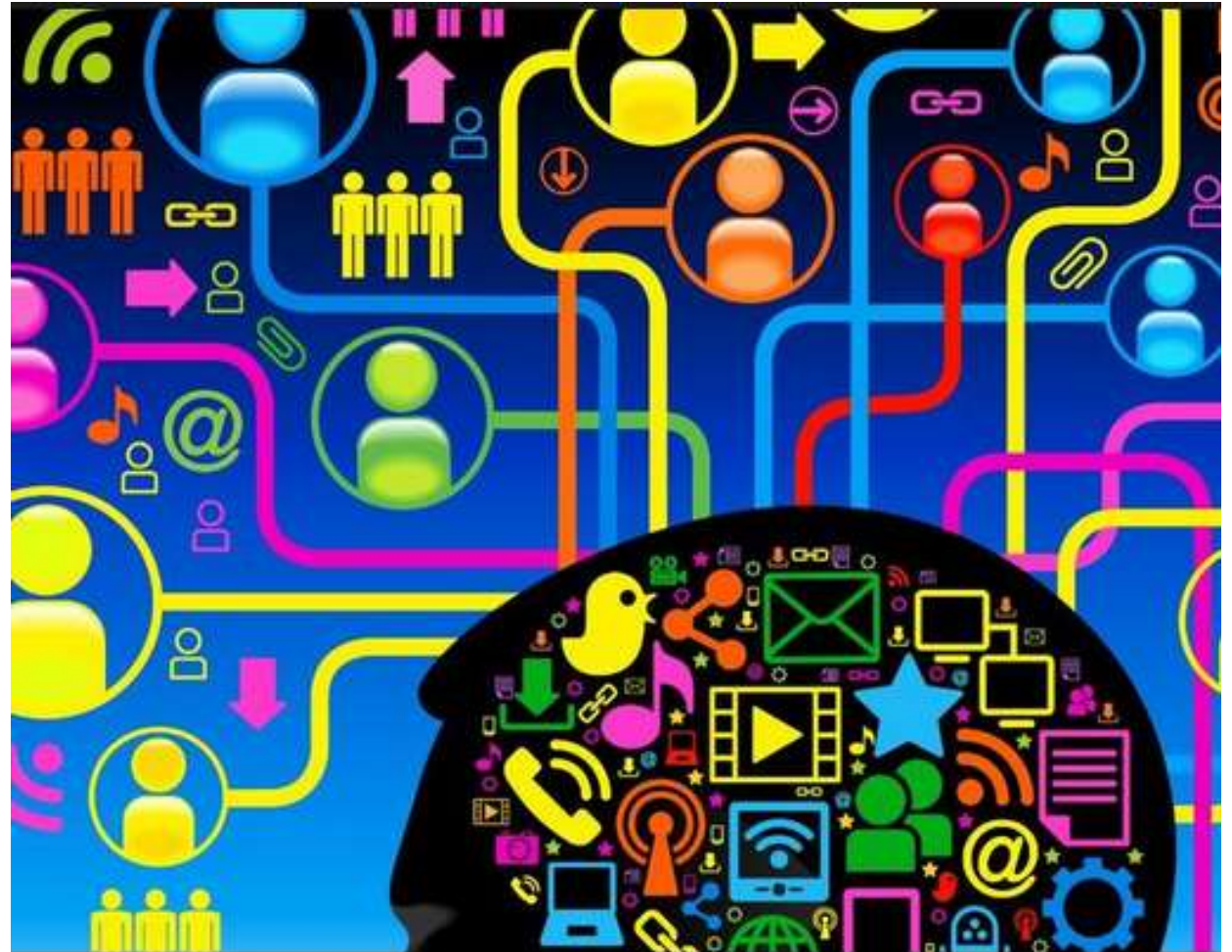
IV. Вивчення нового матеріалу, стор 4-25

V. Узагальнення, стор 26

Домашнє завдання, стор 27

Психічні процеси - це процеси відображення людиною об'єктивної дійсності за допомогою ЦНС

- відчуття
- сприйняття
- уявлення
- увага
- пам'ять
- емоції
- мова
- навчіння
- мислення
- свідомість

Поняття сигнальної системи

Сигнальні системи - це системи безумовно- і умовнорефлекторних зв'язків, які сигналізують про початок певної події

перша сигнальна система

- властива людині і тваринам;
- проявляється в рефlekсах у відповідь на подразники - сигнали:
 - запах
 - форму
 - смак
 - колір тощо;
- забезпечує **конкретне мислення**

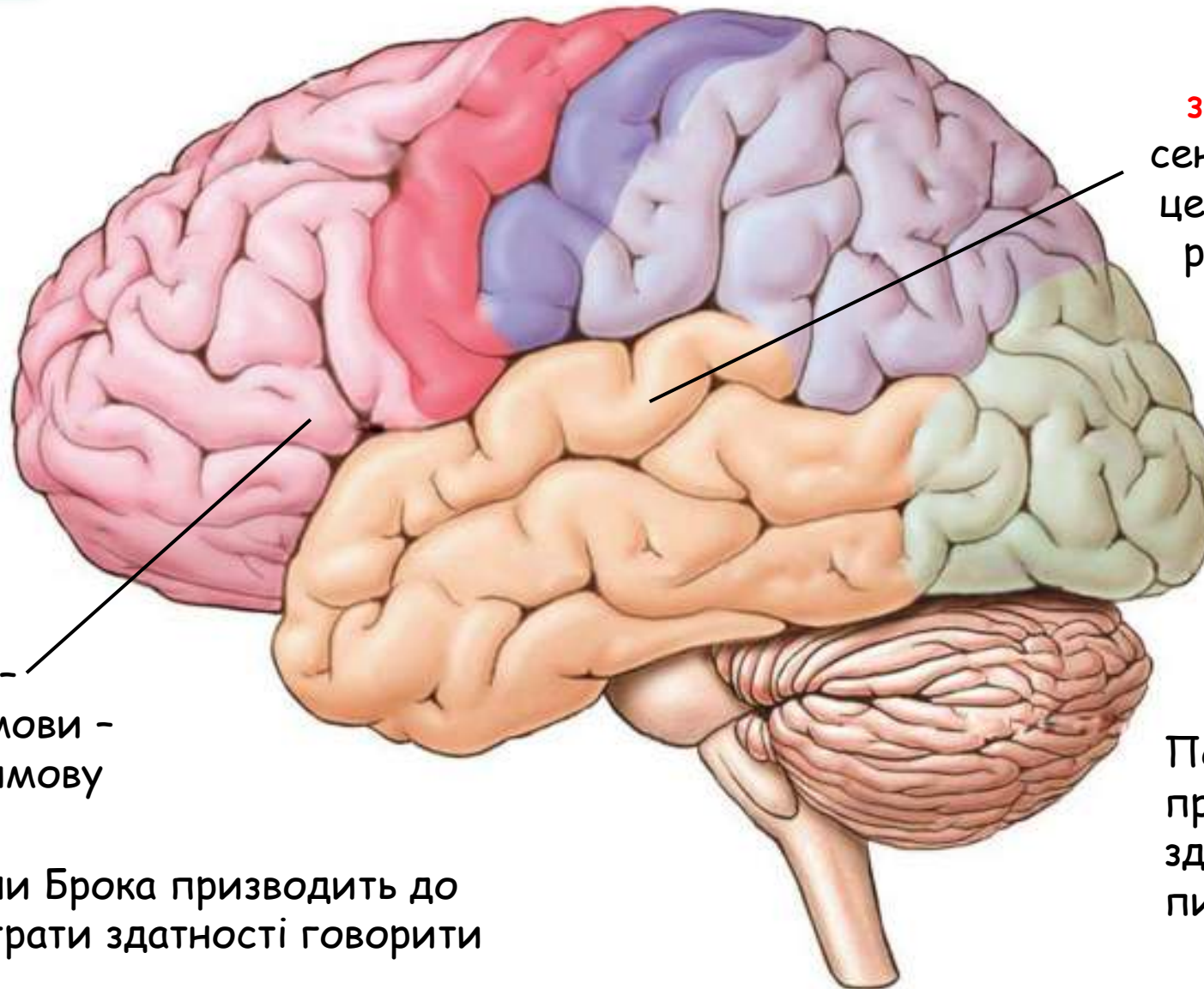
друга сигнальна система

- властива тільки людині;
- пов'язана зі свідомістю;
- проявляється у відповідь на сигнали:
 - слова усної і письмової мови
 - знаки, символи
 - малюнки
 - мову жестів;
- забезпечує **абстрактне мислення**

Мова

За процеси мови відповідають мовні центри

зона Брока -

руховий центр мови -
відповідає за вимову

Пошкодження зони Брока призводить до
погіршення або втрати здатності говорити

зона Верніке -

сенсорно-мовний
центр - здатність
розуміти мову

Пошкодження зони Верніке
призводить до втрати
здатності розуміти усну чи
письмову мову

Відчуття

- це процес чуттєвого відображення в мозку людини окремих предметів та явищ за допомогою органів чуттів

екстерорецептивні

інтерорецептивні

пропріорецептивні

інтерорецептори у внутрішніх органах

Сприйняття

- це процес чуттєвого відображення в мозку людини цілісних образів

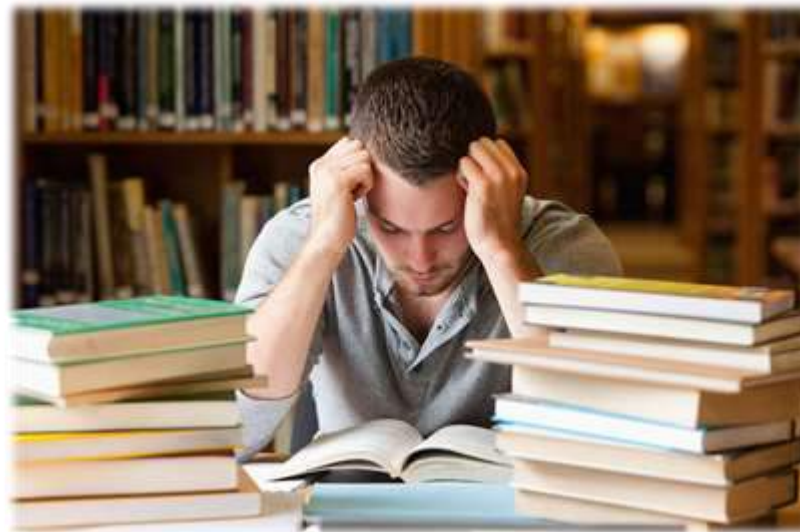
Увага

- це стан активної бадьорості, який характеризується готовністю виділити з багатьох подій найважливіше і відповісти на нього діяльністю

- **мимовільна увага** - це увага, яка не залежить від волі та свідомості

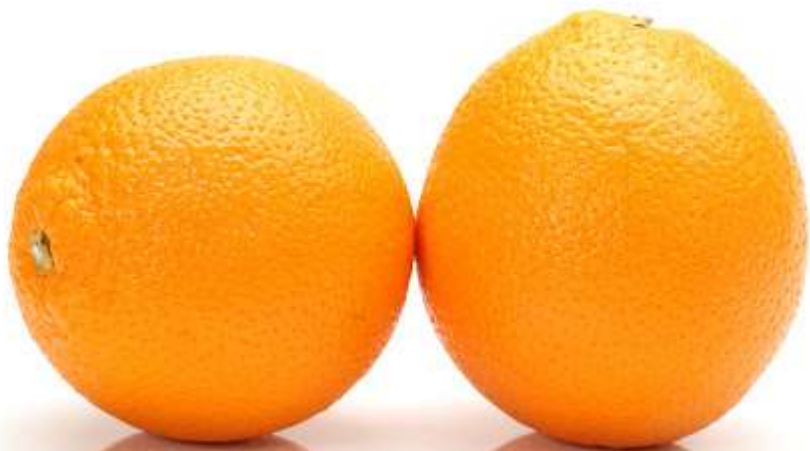
- **довільна увага** - це процес направленої свідомості, який залежить від волі людини і спрямований на результат

- **післядовільна увага** - це цілеспрямована увага у людини, якій цікавий не тільки результат, а зміст і процес

Уявлення

- це процес чуттєвого відображення в мозку людини образів чи предметів без впливу на органи чуття

Апельсин
їстівний
смачний
соковитий

Ящірка
холодна
прутка
маленька

Пам'ять

- це психофізіологічний процес, за якого людина здатна сприймати, відбирати, закріплювати, зберігати і забувати інформацію

Залежно від міцності і тривалості збереження інформації розрізняють види пам'яті:

- **оперативна (сенсорна)** - триває декілька секунд
- **короткочасна** - триває від кількох секунд до хвилин
7+-2 символи
- **довготривала** - триває роками, все життя

процедурна -
це пам'ять на дії,
умовні рефлексії,
навички, звички

декларативна –
це пам'ять на події,
імена, дати, факти,
слова

«Усі скаржаться на свою пам'ять, та ніхто не скаржиться на свій розум»

Пам'ять

- це психофізіологічний процес, за якого людина здатна сприймати, відбирати, закріплювати, зберігати і забувати інформацію

Залежно від шляхів засвоєння інформації розрізняють види пам'яті:

словесно-логічна - пам'ять на думки і поняття

образна - пам'ять на уявлення

емоційна - пам'ять на пережиті почуття

рухова - пам'ять на рухи

Научіння

- це процес і результат придбання індивідуального досвіду, що складається із двох процесів:
 - засвоєння змісту матеріалу,
 - закріплення через запам'ятовування

Форми научіння:

імпринтинг (закарбування) - це вид научіння, який проявляється під час періоду перших днів життя, коли фіксується образ вперше побаченого живого об'єкта і формується особлива прихильність до нього

Научіння

- це процес і результат придбання індивідуального досвіду, що складається із двох процесів:
 - засвоєння змісту матеріалу,
 - закріплення через запам'ятовування

Форми научіння: **научіння через спостереження**

наслідування -
відтворення поведінки без
усвідомлення її значення

вікарне научіння -
відтворення поведінки із
усвідомленням її значення

Научіння

- це процес і результат придбання індивідуального досвіду, що складається із двох процесів:
 - засвоєння змісту матеріалу,
 - закріплення через запам'ятовування

Форми научіння: **ЗВИКАННЯ** - це зниження реакції на багатократне повторення подразника, що не супроводжується підкріпленням (покаранням або заохоченням)

Научіння

- це процес і результат придбання індивідуального досвіду, що складається із двох процесів:
 - засвоєння змісту матеріалу,
 - закріплення через запам'ятовування

Форми научіння:

латентне научіння – мимовільне ознайомлення з ситуацією або послідовністю подій, в результаті чого створюється готовність виконувати в майбутньому практичні дії

Научіння

- це процес і результат придбання індивідуального досвіду, що складається із двох процесів:
 - засвоєння змісту матеріалу,
 - закріплення через запам'ятовування

Форми научіння: **інсайт (осаяння)** - це вища форма научіння, за якого розрізнена інформація об'єднується і використовується в новій ситуації, з'являються нестандартні і оригінальні рішення

Емоції

- це психічні реакції, які виражають оціночне відношення до дійсних або можливих ситуацій і об'єктивного світу

Зовнішні прояви емоцій:

- емоційні реакції короточасні

сум радість страх сором гнів нудьга
інтерес відраза захоплення образа здивування задоволення
- емоційні стани тривалі

КОХАННЯ

НЕНАВИСТЬ

- емоційні
стосунки
довготривалі

Емоції

- це психічні реакції, які виражають оціночне відношення до дійсних або можливих ситуацій і об'єктивного світу

Класифікація емоцій:

ПОЗИТИВНІ

НЕГАТИВНІ

Емоції

- це психічні реакції, які виражають оціночне відношення до дійсних або можливих ситуацій і об'єктивного світу

Класифікація емоцій:

НИЖЧІ пов'язані із задоволенням біологічних потреб

ВИЩІ пов'язані із задоволенням соціальних, інтелектуальних, естетичних потреб

Мислення

- це психофізіологічний процес, що забезпечує відображення в мозку людини предметів і явищ навколишнього світу у зв'язках та відношеннях

Результати мислення - це судження, міркування, умовиводи, поняття

Послідовність розумових операцій в процесі мислення:

- **аналіз** - поділ об'єктів і явищ на складові;
- **синтез** - об'єднання частин об'єкта в ціле;
- **порівняння** - зіставлення об'єктів і явищ;
- **узагальнення** - об'єднання об'єктів і явищ за спільними ознаками;
- **абстрагування** - виокремлення головного і відокремлення другорядного

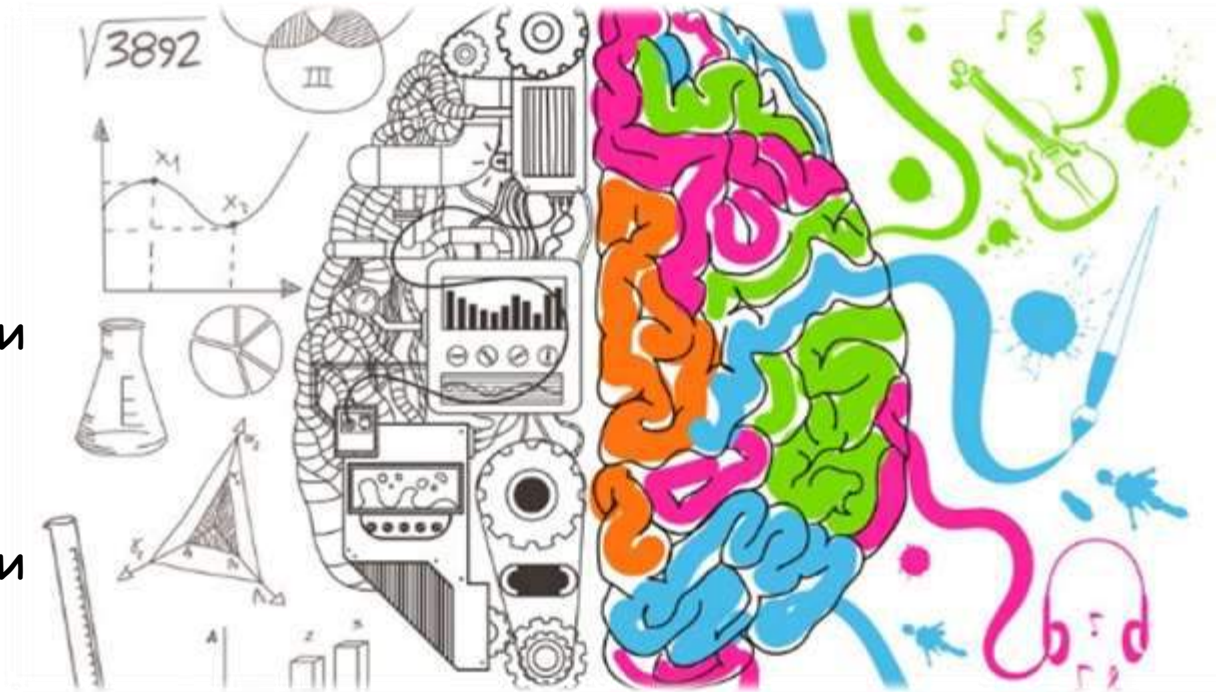
Мислення

- це психофізіологічний процес, що забезпечує відображення в мозку людини предметів і явищ навколишнього світу у зв'язках та відношеннях

Функціональна асиметрія півкуль великого мозку

контроль правої половини тіла

логіка
аналіз
мови
вимова
письмо
лінійні уявлення
операції з числами
конкретність
раціональність
послідовність
концентрація уваги
сприйняття часу

ліва півкуля

контроль лівої половини тіла

інтуїція
образи
почуття
емоційність вимови
колір
мрії
просторові уявлення
абстрактність
уява
одночасність
розподіл уваги
сприйняття простору

права півкуля

Мислення

- це психофізіологічний процес, що забезпечує відображення в мозку людини предметів і явищ навколишнього світу у зв'язках та відношеннях

СВІДОМІСТЬ

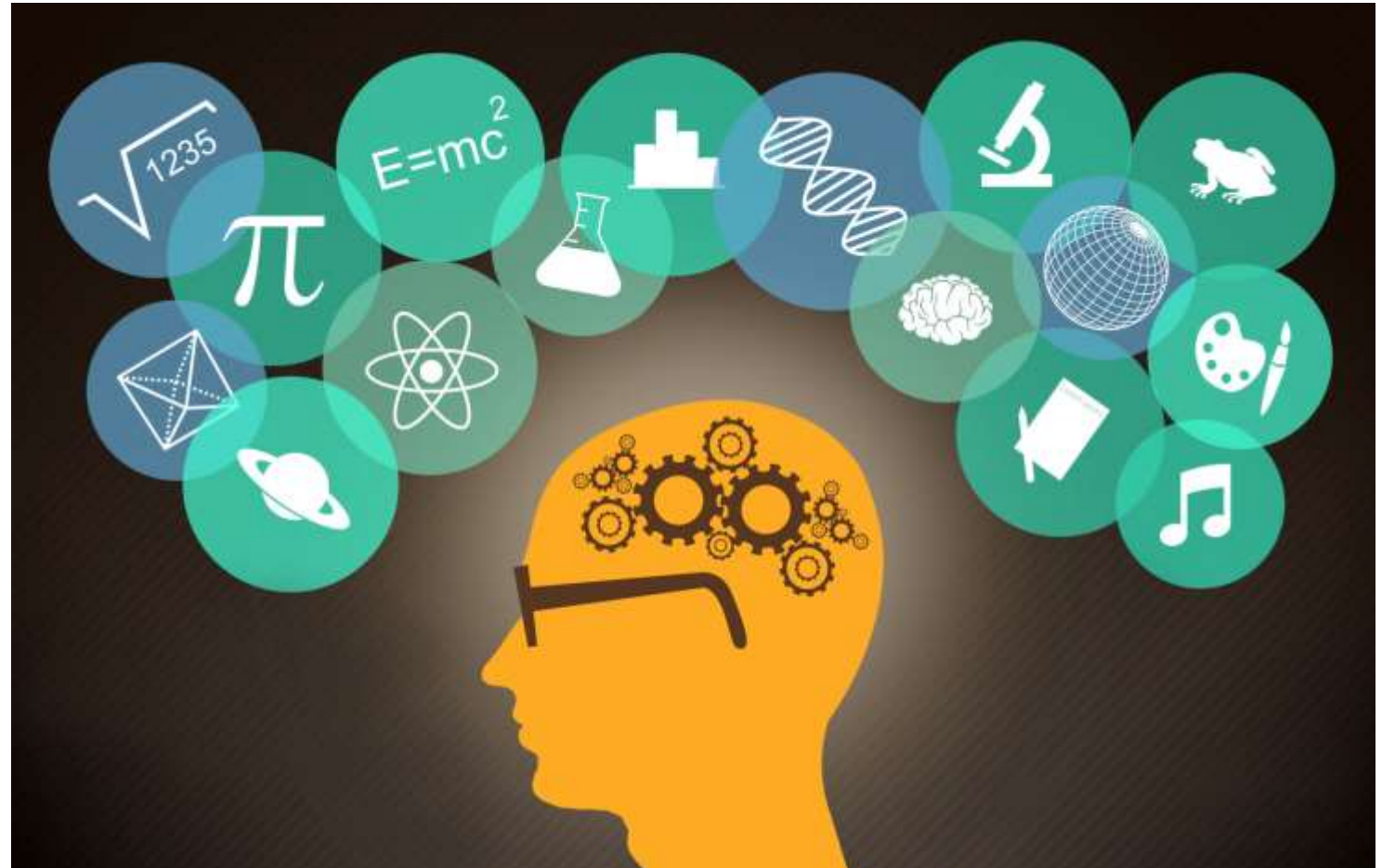
- це здатність людини пізнавати навколишній світ і себе за допомогою мислення і розуму, внаслідок чого формується інтелект

Критерії свідомості:

- людина може зосередитись на явищах відповідно до обстановки;
- людина може висловлювати думки і оперувати ними;
- людина може оцінювати майбутній вчинок і його наслідки;
- людина може усвідомити своє Я і визнавати інших;
- людина може оцінити значення естетичних та етичних цінностей

Психічні процеси - це процеси відображення людиною об'єктивної дійсності за допомогою ЦНС

- відчуття
- сприйняття
- уявлення
- увага
- пам'ять
- емоції
- мова
- навчіння
- мислення
- свідомість

Біологічний диктант.

(«+» якщо твердження правильне, «-» — якщо хибне).

- 1. Пам'ять — це здатність нервової системи зберігати і відтворювати інформацію
- 2. Короткий ряд інформації легше запам'ятати, ніж довший
- 3. Все, що не зникає безслідно, у пам'яті зберігається у вигляді слідів
- 4. Кількісні характеристики пам'яті — швидкість, точність, готовність .
- 5. Якісні характеристики пам'яті — обсяг, тривалість .
- 6. Сенсорна пам'ять — це збереження інформації на час, потрібний для виконання завдання
- 7. Тривале збереження знань, образів — короткочасна пам'ять
- 8. Закріплення в пам'яті певних знань — це запам'ятовування
- 9. Запам'ятовування пов'язане зі свідомим запам'ятовуванням — це довільне
- 10. Події, що відбулися в дитинстві під впливом сильних емоцій — це сенсорна пам'ять.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Читати п 49, 50, вчити поняття,
опрацювати конспект, головне – в зошит,
тест , стор 26.

Підготуватися до лаб дослідження

Переглянути відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=xN0jw7YfGAY>
https://www.youtube.com/watch?v=TZoR_vWzGWU